

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»

(назва факультету)

Кафедра живопису

(повна назва кафедри)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи
на здобуття ступеня бакалавра
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: «Моє майбутнє»

Виконав: студент 4 курсу
Селіванов Данило
спеціальності 023 «Образотворче
мистецтво, декоративне мистецтво,

реставрація»

(шифр і спеціальність)

освітньо-професійна
програма «Станковий живопис»

Селіванов Данило

(прізвище та ініціали)

Керівник: доц. Єфименко Д.В.

(прізвище та ініціали)

Харків – 2024

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»

Кафедра станковий живопис / денна форма навчання

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри живопису

Ковальова М.М.

«04» травня 2024 року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Селіванов Данило

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) «Моє майбутнє»

Керівник проекту (роботи) Єфименко Дмитро Вікторович, доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «8» травня 2023 року № 117-ОС. Строк подання студентом проекту (роботи) 13 червня 2024 року

3. Вихідні дані до проекту (роботи): Зібраний підготовчий матеріал під час переддипломної практики

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- *Обґрунтування актуальності теми;*
- *Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів;*
- *Аналіз аналогів;*
- *Розробка авторської концепції рішення теми;*
- *Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;*
- *Технологічні та графічні засоби виконання оригіналів;*
- *Висновки;*
- *Список літератури;*
- *Ілюстративні матеріали.*

5. Перелік ілюстрованих матеріалів

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 17 квітня 2024 _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	<i>Затвердження теми дипломної роботи</i>	<i>Травень</i>	
2	<i>Аналіз аналогів</i>	<i>Квітень Травень</i>	
3	<i>Розробка авторської концепції рішення теми</i>	<i>Квітень Травень</i>	

4	<i>Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;</i>	<i>Квітень Травень</i>	
5	<i>Затвердження ескізів рішення теми</i>	<i>Травень</i>	
6	<i>Систематизація інформації до пояснювальної записки</i>	<i>Травень</i>	
7	<i>Виконання дипломної роботи</i>	<i>Травень Червень</i>	
8	<i>Оформлення пояснювальної записки та дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	
9	<i>Захист дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	

Студент

(підпис)

Селіванов Данило

(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

(підпис)

Ковальова М.М.

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ОБҐРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ТЕМИ.....	5
АНАЛІЗ АНАЛОГІВ ДИПЛОМНОЇ КАРТИНИ	6
РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ РІШЕННЯ ТЕМИ.....	13
КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПОШУК ОБРАЗОТВОРЧИХ ЗАСОБІВ ВТІЛЕННЯ.....	16
ТВОРЧОГО ЗАДУМУ	16
ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА ЖИВОПИСНІ ЗАСОБИ ВИКОНАННЯ ОРИГІНАЛІВ...	18
ВИСНОВКИ	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	23
ІЛЮСТРАТИВНІ МАТЕРІАЛИ	25

1. Обґрунтування актуальності теми

Наше життя це один довгий шлях. Це один виступ, де ти граєш головну роль, а весь світ – це твоя публіка, твої глядачі. Кожна людина, що приходить у цей світ, так чи інакше мріяла побачити себе в майбутньому, ми уявляймо собі якими ми виростим і ким ми станемо. Ми вигадуємо в наших думках різні припущення і фантазуємо про різні результати подій, які чекають нас у майбутньому. Ми намагаємося знайти своє призначення в житті і яким би важким завданням це не здалося, ми все одно стрімко йдемо «на світ» до своєї мрії, до своєї мети. Але не варто мислити егоїстично та безрозсудно ігнорувати допомогу інших, особливо тих, хто дав тобі це життя. Наша мати дала нам початок нашого життя і ми по суті є її майбутнім, ми будемо тими за кого вона боротиметься весь свій час і з великою любов'ю проведжатиме нас у цей важкий шлях. Саме мати в українських традиціях є символом ніжності, оберегу та турботи.

Назва дипломної роботи «Моє майбутнє» є алегоричним посиланням до бачення глядачем себе в цій роботі та цінності сімейних відносин, а саме тієї чистої любові матері до своєї дитини. Насущна мрійливість та емоційність відіграють важливу роль у творчому зростанні для кожної людини, які проявляються як у духовному плані, так і у фізичному. Кожній людині притаманно мріяти і думати про своє майбутнє, як про щось чудове, чарівне, повне секретів та труднощів.

2. Аналіз аналогів дипломної картини

Зосередившись на своїй темі та надихаючись багатьма роботами відомих митців я почав аналізувати та вивчати літературні скарби та художні твори, які б допомогли мені у втіленні власної ідеї. Як художник я вивчав та скептично розглядав полотна митців які направляли мене до більш глибокого розуміння вибраної тематики.

Аналогами дипломної роботи стали картини вітчизняних й іноземних митців, які оспівували тему родинних цінностей, образності, емоційних переживань та материнства. Митці століттями відтворювали своє власне бачення цього величного і прекрасного образу матері. Мати постає в них хранителькою домашнього вогнища, берегинею роду, сильною і водночас ніжною жінкою, порадицею, заступницею. Образ дитини демонструється нам як символ чистоти та безтурботності, мрійливості та натхнення на майбутнє.

Жіночу красу оспівували багато художників по всьому світу в різні епохи. Художники епохи Відродження часто малювали мадонн з немовлям, щоб увічнювати красу жіночого образу матері і дитини. Материнська ласка гріє нас крізь усе життя. Любов до матері — це святе почуття. Немає вищої любові за материнську. Там, де ступає матуся, здається, стає тепліше, піднімаються трави, розцвітають квіти, радісно щебечуть пташки.

Красі родинних зав'язків присвячені деякі роботи художника – Еміля Мюньє.

Еміль Мюньє – художник із Франції, народився у Парижі другого червня 1840 року. Швидше за все, саме оточення сім'ї вплинуло на його життєвий шлях, батько був художником, він працював обрайником на фабриці Гобеленів, а мати фахівцем із полірування на підприємство. Більшість його робіт були портретами, а внаслідок його назвали «найнатхненнішим співаком босоногою Франції».

Полотно під назвою «мати з дитиною» (Іл. 1) є однією із багатьох робіт художника в якій передається чисте бачення образу сина та матері. В картині виражена любов як вічне почуття і невичерпна тема в мистецтві і в живопису. Художник передає нам емоційну енергію яка виникла в цій сцені між матір'ю та сином, нам передається те почуття їхньої любові, те як мати щаслива зі своєю дитиною. Вони сидять біля берега річки або озера і виходячи з того, що хлопчик сидить з оголеними ногами і поруч видно частину білої тканини, що лежить, то можна припустити, що мати збирається викупати малюкові ноги, а після протерти ноги білим простирадлом. Ця дія символізує материнську турботу. В її очах видно щирю радість і захоплення своєю дитиною, вона бачить у ньому своє продовження для цього світу, своє майбутнє. Син з посмішкою дивиться на матір, тримаючи в руці яблуко, як символ плоду, плоду свого таланту, який він незабаром «зростить» в собі.

У Емілія Мюнхе багата художня галерея з різних портретів дітей, дівчат, жінок де він яскраво передає їх емоції та співпереживання.

Мене надихнула картина визначного художника Рембрандта «Святе сімейство» (Іл. 2) в якій живо виражено духовний світ матері і її переживання. У тісній кімнатці, в солом'яній колисці, укритий ковдрою спить дитинча. Личко його безтурботне, йому сниться щось хороше. Мати схиляється над ним з ніжною посмішкою, відірвавшись від читання, прикриває колиску від яскравого світла, яке турбує немовляти. На дальньому плані, під обвішаної інструментами стіною, сидить Йосип. Сокирою він вирівнює якусь заготовку, низько схилившись до неї. Борода його злегка сіра від сивини.

Кольори картини приглушені, адже в кімнатці сутінки, що розганяється світлом вогнища, і тільки божественне сяйво, зображення маленьких янголят - нагадує, що це не просто сім'я, а не просто звичайна сцена з життя. Що в колисці спить не просто немовля. Уся картина просякнута атмосферою тиші і спокою. Мати заколисує дитя і в цей конкретний момент немає нічого важливішого.

Аналогом дипломної роботи стала композиція Казанцева Євгена Олександровича «Сім'я» (Іл. 3). Заслужений художник Росії народився у 1948 року в м. Степняк, Цілиноградській області. У 1968 році закінчив Пензенське художнє училище ім. К.А. Савицького, а у 1974 році закінчив Московський державний художній інститут ім. В.І. Сурикова в майстерні А.М. Грицяя і в Ю.К. Корольова. Роботи Є. Казанцева знаходяться в музеях Росії та в приватних збірках в Росії і за кордоном.

Творчості художника притаманне жанрове розмаїття: серед його картин є і великі монументальні полотна, пейзажі, і натюрморти, і портрети. Роботи Казанцева традиційні для «суворого стилю» 1960-1980-х років. «Суворий стиль» став формою модернізації методу соціалістичного реалізму, що панував з 1930-х рр. в вітчизняного живопису; він повернув мистецтво до реальних проблем життя, поглибив зв'язок з традиціями світового і вітчизняного мистецтва, пов'язав воедино нові форму і зміст живопису.

«Суворий стиль» був інноваційним за формою і змістом, але створювався він з опорою на потужні шари світового і вітчизняного мистецтва [18, 3]. Джерелами в творчих пошуках митців стали середньовічний живопис, творчість художників ОСТА і «Бубнового валету», монументальне і декоративне мистецтва, мистецтво плаката.

Основні риси тематичних композицій Казанцева – спрощення лінії малюнка, деяка огрубіння листи, жорсткість силуетів, колірна напруженість, використання незвичайних ракурсів, лаконізм у виборі засобів вираження і ін.

В роботі Л. Кирилової «Щастя» (Іл. 4) художник піднімає вічну тема мистецтва – духовну єдність матері і дитини. Дитина живе в атмосфері, яку батьки створюють своїми взаєминами. Індивідуальність малюка відчуває формуючий вплив характеристик і якостей сформованого у нього образу матері. Картина сповнена м'яким світлом, що ллється з відкритих дверей. В основі роботи майстринею обраний своєрідний художній метод: чіткі контури, лаконічність, лінійне зображення фігур.

Я надихався багатьма роботами художниці Тетяни Яблонської. Тетяна Яблонська народилась 24 лютого 1917 р. в м. Смоленську (Росія) у вчительській родині. Свою творчу діяльність починала як послідовниця соціалістичного реалізму, переважно у сюжетних композиціях. Її приваблювали теми активного руху, праці, спорту. Але чимало робіт сповнені ліризмом, особливо присвячених материнству, тонким психологізмом у портретах, автопортретах. Стилiстично манера письма Т. Яблонської зазнавала змін за весь період її довгого й плідного творчого життя, зокрема, у багатьох творах відчувається її захоплення імпресіонізмом.

У роботах Тетяни Яблонської відчувається різноманітність сцен та їх жива історія у якій проглядається співпереживання автора. У Тетяни Яблонської дуже багато композицій пов'язаних із повсякденної діяльності звичайних людей. Насамперед її роботи показали мені як прості сценки з життя набувають зовсім іншого вигляду і відчуються інакше. Художниця зображує життя у теплих та спокійних тонах. Таке сприйняття від робіт досягається своєрідною гамою, яку використовує художниця. Техніка мазка також відіграє значну роль у передачі середовища та індивідуальності стилю.

Декоративні пошуки художниці були близькі українському народному мистецтву. Святкова строкатість, поетичність, чистота та насиченість кольору в творах Тетяни Яблонської чимось співзвучні картинам Марії Приймаченко та Ганни Собачко-Шостак

«Життя йде(продовжується)» (Лл. 5) Старенький дід сидить на причілку, і все його життя тепер - у спогадах про минулі роки. А поруч юна невістка, сповнена енергії, заклопотана у хатніх справах та в догляді за дитиною. Вона живе теперішнім і майбутнім.

Ще одним улюбленим автором для мене є Віктор Зарецький. Зарецький Віктор Іванович був один із найвідоміших українських шістдесятників, український живописець, майстер пейзажу та жанрової картини, монументаліст,

графік, педагог, громадський діяч. "Мистецтво – нове, небачене – це те, що на своїй землі, це те, що розумне, йде від інтелекту, а не від живота", – занотував у щоденнику у середині 1960–х Віктор Зарецький. Творчість Віктора Зарецького характеризується багатовекторністю стильових уподобань, пошуком нового у традиційному. Ранні полотна позначені виразними композицією, ритмікою, силуетом, пошуками національної характерності. Художник стверджував, що має двох духовних батьків: Тараса Шевченка та Густава Клімта. Зарецький здійснив переворот в українському мистецтві, виробивши власний стиль – український неосецесіон.

Більшість робіт відносяться до так званого «клімтовському періоду» Зарецького – кінець 1970-х - 1980-і роки. Твір «Творчий процес» (Іл. 6) було написано у 1990 році. Це остання робота, яку створив майстер. На картині зображено самого Віктора Івановича в образі митця. Твір є характерним для останнього періоду творчості художника – Української сесії, батьком якого вважається саме Зарецький. Солом'яні тапки – улюблене взуття художника, яке він останні роки постійно вдягав. Друга назва роботи: «Муза варить куліш» (Іл. 6)

Я зіткнувся с дуже цікавими творами Зінаїди Серебрякової, які мені здалися досить близькими та сповненими душевного умиротворення і сімейного спокою. Зінаїда Серебрякова – українська та французька художниця. Її життя сповнене злетів і падінь – слава, потім – забуття, вдівство, самотність, розлучення з дітьми, нелегка доля емігрантки, заборона листуватися з рідними. Та вона вистояла, всі життєві труднощі переливала на полотна.

Лише наприкінці життя творчість майстриня стала настільки популярною, що її манеру письма наслідували молоді художниці. Репродукції її робіт прикрашали вітальні багатьох будинків тодішньої інтелігенції, а колекціонери купували картини за нечувані кошти. Зрештою, Зінаїда змогла вільно видихнути – її мистецтво повернулося на Батьківщину.

Художниця пережила досить тяжкий час, але продовжувала насолоджуватися життям і бачити красу в навколишньому світі. Багато робіт Серебрякової пов'язані з сім'єю та дітьми. Відчуваються в її роботах любов до дітей, як справжньої матері, яка милується ними з боку. Саме цим відчуттям мене надихнули картини Зінаїди Серебрякової.

Композиційно картина «За туалетом» (Іл. 7) є зображенням художниці, відбитої в дзеркалі, — видно рамку дзеркала, а свічка з свічником у лівому нижньому кутку показана двічі, разом зі своїм відображенням. Молода жінка, зображена на картині, дивиться він у дзеркало і розчісує волосся. Її поза невимушена, «живо передано граціозний рух оголених рук, легкий поворот стрункої фігури». Хоча мотив із використанням дзеркала здається досить простим, зображення реальної свічки та її повторення привносить у композицію незвичність, оригінальність, вигадливість і дотепність.

Колорит картини вирішено у світлих, життєрадісних тонах. Найбільша інтенсивність кольору спостерігається на передньому плані — на туалетному столику зображені «скляні флакони з жовтими та зеленими духами, синя подушечка зі шпильками для капелюхів, розписна коробка з намистами та багато іншого», «все це пронизане кольором, грає і перецінюється, . Декілька пом'якшені тони в тій же кольоровій гамі можна знайти в інших частинах полотна . На задньому плані видно білу стіну, а також столик з тазом і глечиком для вмивання.

Теплі тони, якими написана жіноча постать, пов'язують яскраві фарби переднього плану з холодним блакитно-зеленим тлом. Працюючи над картиною Серебрякова використовувала білила, які добре відбивають світло. За словами мистецтвознавця Валентини Князевої, цей твір «чарує своєю світловою насиченістю: здається, що і фігура жінки на передньому плані, і натюрморт, і фон не лише залитий світлом, а й самі випромінюють його». Рама дзеркала служить композиційним обрамленням портрета та посилює ефект просторової глибини зображення, а її темний колір підкреслює світлоносність палітри. Виконання полотна було багатосеансним - Серебрякова «писала багатошарово, ретельно

моделювала форми, чітко опрацьовувала деталі». На обличчі, руках і сукні - гладка поверхня фарби, лише в деяких місцях помітні фактурні мазки. Така манера письма дозволила підкреслити глибину та звучність кольору, а також створити тонкі переходи між тонами.

Ще одним аналоговим автором для мене є Микола Пимоненко. Микола Пимоненко — справжній, визнаний майстер саме побутового жанру. Теми і сюжети його творчості життєві і тим самим вони глибоко вражають і хвилюють душу глядача. Увага митця зосереджена на показі побуту та звичаїв, повсякденного життя селянства (весілля, побачення, повернення з роботи, сватання, тощо).

Мене надихають в роботах художника саме простота у повсякденних сценках. Аналізуючи його картини я зміг знайти для себе декілька цікавих прийомів та технік. В моїй роботі присутня легкість та динаміка буття, так само як і в роботах Пимоненко. Його класичні по сюжету картини дуже допомагають мені в натхненні у власній роботі.

В одній із робіт Пимоненка "Портрет доньки Ольги" (Іл. 8) яскраво виражена техніка письма художника та його особливість у живописі. Автор не визначає великого значення деталізації роботи, він створює образ, який запам'ятовується надовго в очах глядача. Досягається цього ефекту Пимоненко завдяки своєрідній гамі кольорів та їх інтерпретація на самому полотні. Рухи мазків створюють легкість та життя у картині. У роботі "Портрет доньки Ольги" відчувається ця простота і невимушеність дівчинки, її емоції показані дуже насуцно і легко. Підібране автором повідомлення створює для нас сприйняття теплоти та радості, передати силу сонячного світла.

3. Розробка авторської концепції рішення теми

Материнство, тепло, сім'я, затишок, взаємодопомога, підтримка, неформальний домашній простий одяг все це є ключовими аспектами у моїй роботі. Мати з ласкою та турботою допомагає синові, який замислено споглядає в своїх очах. Це не було тривогою, або заспокоєнням, лише хвилинка обміну почуттями, відчуття близькості та мрійливості.

Я хотів показати чистоту відносин матері до дитини, як чистота їх обличчя, які наповнені радістю та внутрішнім переживанням. Материнство це велика та складна ноша, що символізує розмір самого одягу матері. Хлопчик одягнений у білу сорочку поверх якої чорний піджак, що символізує його важливість та готовність до чогось грандіозного та величного. Образи персонажів постають нам у ролі символів, що надихають нас на переосмислення людських почуттів.

Символ – це алегоричний елемент, який передає значення ідеї, поняття та служить надійним «доповідачем» у всіх візуальних мистецтвах і особливо в живопису. Деякі символи виникли у народів самостійно. Символи можуть виступати у ролі загальних культурних та психологічних чинників. Звертаючи увагу на символи вони не тільки проходять через наш мозок, а й через серце людини, через її почуття, через підсвідомість та надає змогу пережити складні асоціації. Бувають символи і багатозначні, з яких треба брати значення, що стосується тій епосі, часу та загальним строям, духу картини. Мати та син оточені довкола світлом без навколишнього наповнення, але символічним значенням у моїй роботі є вбрання та емоціональність фігур.

В обличчі матері простежується її натхнення своєю дитиною, її надія на те, що в його майбутньому очікується багато радості та щасливих моментів. У міміки та очах підкреслено розлучення та неупередженість матері. Її одяг огортає сина немов морські хвилі або небесний вихор хмар, що символізує її чистоту та відносну легкість. Ця ласка віє як і теплим, ніжним потоком вітру, так і прохолодним чистим перебігом води. Син із певним поглядом споглядання

дивиться на своє переосмислене майбутнє життя. В обличчі можна побачити його здивування і невеликий страх майбутнього, але в той же час злегка підняті куточки рота вказують нам на те, що всі складнощі будуть проходити легше і привітніше. Непомітна доглянутість хлопчика є символом прагнення та готовності до чогось важливого та прекрасного. Одяг сина нагадує нам, що це не простий момент із життя, де демонструється близькість матері до дитини, а показана набагато складніша сцена того, як мати відпускає сина в його важливий життєвий шлях. Чорний піджак та біла сорочка, що злегка переглядається, є символом величності події. Хлопчик ніби готується до виступу на великій сцені. Не упереджений страх і деяке занепокоєння огортають його, але руки матері, які злегка торкаються хлопчика, не дають йому повністю втратити надію. Візуально він не звертає уваги на те як мати застібає йому сорочку, але усвідомлення того що він йде на цей виступ не один дає йому сили та надію на майбутні результати подій. Мрійливість на натхнення для творчої людини має вагомий вплив на його духовний зріст та творчий процес.

В дипломній роботі використовується різна стилістика для передачі реалістичності зображення. Творчі прояви розглянуті через безпредметне мистецтво або фігуративні образи. Класичний реалізм або авангард, абстракціонізм або неопримітивізм, символізм або експресіонізм: все це розкриває нам індивідуальне бачення реальності, ланцюг систем метафор і пластичних кодів. Задача художника завжди постає в відображенні глибоких, духовних переживань персонажів, ніж у зображенні дійсного середовища, яке їх оточує. Простір навколо них трактується у вигляді театральної сцени в якій фігури постають у головних ролях для глядача. Найбільша увага приділяється в зображенні зовнішнього вигляду персонажів. Скептична увага приділяється обличчям та рукам персонажів, що в цілому розкриває нам внутрішній стан людини.

Цікаве зіставлення, перетин, немов злиття двох фігур зіграло ключову роль у відображенні ідеї твору. У пошуку втілення враження емоційної напруженості

ми в дипломній роботі використовували такі художні особливості, як лаконізм, ритмічність, чітку окресленість контурів, конструктивне ліплення форми, фронтально розгорнуту і врівноважену композицію. Колірні відносини в творі так само добираються з урахуванням його специфіки. Вибір колористичної гами як елемента художнього мови, проходить з урахуванням тих асоціацій, які викликають ти чи інші фарби. В моїй дипломній роботі передається тепло сімейної любові через спокійні кольори охристої та бордової гами. Легкий рум'янець на щоках хлопчика підкреслює молодість персонажа та його легке занепокоєння і емоційне потрясіння. Значний прохолодний синій колір має плаття матері, що являє собою протиположність до оточуючого тепла, а також є символом чистоти небесного простору, як чистота материнського серця.

4. Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму

Художній задум втілюється в станковому живопису завдяки серій начерків з натури та фантазії. Головними пошуковими засобами постають образотворчі аспекти художньої форми – кольори, лінія, що поєднуються в одну єдину цілісну композицію. Вираження художніх засобів, формуються в розвитку історії мистецтва, як система яка залежить від теми створеного полотна. Отже, аналізуючи використання багатогранних образотворчих форм створюється завдяки самою специфікою художнього твору. Для станкового мистецтва особливим аспектом є закон цілісності твору. Зображення в живописній манері, призначене на споглядання з великої відстані, тому зобов'язує особливої виразності та лаконізму.

Тому саме через композицію творець доповідає те, що його надихнуло та захопило в обраній темі. Головною ідеєю твору можна як раз сам ці враження художника. Художнім явищем стає навіть просте зображення моделі, але тільки тоді, коли ідея одухотворена художнім засобом, реалізованим за рахунок композиції. Бо інакше б це було просте «ремісло», «фотографічне» копіювання моделі – і тільки. Тим більшого значення має ідейний задум у творі, створеному творчою уявою, фантазією» .

Цілісність композиції розглядається як задача яка потребує скептичного рішення, зв'язку і взаємодій усіх її елементів нерозривно пов'язана із задачею неповторності нескінченного розмаїття цих елементів. «Ніщо в композиції не повинно повторюватися. Ні величини, ні плями, ні інтервали – «паузи», ні типи, ні жести. Усе близьке, подібне має або об'єднуватися в єдину пляму чи силует, або різко індивідуалізуватися».

При рішенні ескізів я намагався зв'язати всі елементи композиції таким чином, щоб вони взаємодіяли один з одним, так щоб композиція виглядала єдиним гармонійним цілим.

У розробки композиції застосовувалися методи підбору та виділення ключового композиційного центру . В ескізах я зіставляв різні варіації розташування фігур на площині та вираження у них емоційного посилу.

Особливе значення в рішенні теми набуває малюнок-контур (Іл. 9), що виступає у ролі допоміжного елемента щоб підкреслити виразність силуету, загальної цілісної маси, так само як в цей час невеликі мазки, використовуються для передачі світлоповітряного середовища безкрайності цього буття.

Таким чином, я намагався шляхом тривалого пошуку композиційних засобів досягти емоційної і образної багатозначності, метафоричності художньої мови.

5. Технічні та живописні засоби втілення художнього твору

У виробленні своєї стилістики художники керуються інтуїцією та власним художнім смаком. В культурній світовій спадщині кожний митець знаходить свої орієнтири, які відповідають його особистим пристрастям. Причому симпатії живописця до тієї чи іншої образної системи минулого можуть бути реалізовані у власній композиції опосередковано, тобто як своєрідний стартовий майданчик для створення авторської концепції художнього твору.

Обрані «герої» композиції «Мое майбутнє» мають зовнішню схожість з персонажами ренесансних фресок, вирішені лаконічно й узагальнено. Основною задачею втілення образу любові, щирості почуттів героїв створити ідеальний духовний клімат, в якому в найбільшій мірі розкривається гідність людської особистості.

Сучасні художники стали приділяти важливе значення художній мові станкового твору і його філософському контексту, що вказують на тісний взаємозв'язок з практикою світової культури і з культурою глобалізації, яка формує нову мову образотворчої пластики. Однією з важливих ідей, що розглядається в образотворчому мистецтві різними художниками є ідеї свободи творчості і безмежності можливостей пізнання світу, яке виражаються живописцями в різних варіаціях.

В процесі роботи над картиною окрім графічних і чорно-білих пошуків було зроблено ряд колористичних пошуків. Колір є найбільш виразним засобом живопису. Його експресія, здатність викликати різні почуття, асоціації підсилює емоційність зображення, обумовлює образотворчі, виразні і декоративні можливості живопису. Колірні відносини в роботі утворюють цілісну систему, колорит.

Багато хто з теоретиків і художників відзначали особливу роль колориту, як найважливіший засіб художньої виразності, естетичного і психологічного впливу на людину. Колірна система живописного твору визначає його колорит. При гармонійній організації колірної системи найменша зміна хоча б одного

кольору веде до її руйнування. Якщо допустимі внесення змін у конструкцію кольорів, то колірна система вважається не організованою.

Було прийнято рішення віддати перевагу лаконічності кольору, обраних основних трьох – чотирьох відтінків. Для вирішення образу матері був обраний холодний блакитний відтінок її сукні, а для хлопчика відтінок темної, але теплої гама піджака і сорочки. Фон виступає у складних відтінках охри, синіх та феолетуватих. Особи фігур зображені в теплих гаммах яскравих кольорів червоного, охристого.

Другий виразний засіб живопису це особливості використання графічних засобів – ліній. Разом з кольором ритмічно і композиційно організовує зображення – лінія, що відмежовує одну площину від іншої. Контур є конструктивною основою мальовничої форми, дозволяє узагальнено детально відтворювати обриси предметів і їхні дрібні елементи. Ілюзія об'ємності зображень дозволяє створити світлотінь, завдяки чому передається ступінь фігур. Таким чином створюється враження руху повітря, світла і тіні.

Важливу роль в роботі відіграє також барвіста пляма, особливість накладання фарб, мазок як основний технічний прийом. Мазок сприяє пластичному, об'ємному ліпленню форми, передачі її матеріального характеру і фактури, що в поєднанні з кольором відтворює колористичне багатство середовища. Характер мазка (гладкий, злитий або пастозний, роздільний) сприяє створенню емоційної атмосфери твору, передачі безпосереднього почуття і «настрою» полотна. Моделювати предмет за допомогою мазка, представляти структуру предмета і розташовувати на ній мазки так, щоб вони підкреслювали і виявляли внутрішню конструкцію. Потрібно змінювати напрямок мазків в залежності від положення площини у просторі.

В останньому етапі роботи я використовував техніку лисування. Основна якість лисування – це прозорість. Нанесений поверх попереднього шару фарби прозорий шар як би глазурує поверхню картини, додає їй особливої виразності і глибини картинного простору. У поєднанні з щільними покривними шарами

фарби в олійній картині лессування створює ілюзію глибини і прозорості, завдяки їй з'являється додаткова об'ємність.

Для вираження авторської ідеї в дипломній роботі використовується кілька живописних технік одночасно. Чергуючи лессування з корпусним, покривним письмом, а об'ємну техніку з плоскими плямами, досягаються певні оптичні ефекти. Станковий живопис при цьому зберігає свою самобутність і виразність. Тому, присутній певний відхід від фото реалістичності, ретельного копіювання натурних вражень. Саме так з'являється альтернативна реальність, прояви художньої фантазії, відображенням буття, світових уявлень митця, матеріальне вираження художньої ідеї.

Контраст технік допомагає сконцентрувати увагу глядача на найголовнішому, допомагає в побудові композиції і колориту, урізноманітнює набір художніх прийомів живописця. Крім традиційного письма пензлями (грубими фактурними і м'якими), часто художники використовують різноманітні прийоми роботи з фарбою мастихіном. Мастихін допомагає створити в картині додатковий рельєф, змішати фарби прямо на полотні для отримання незвичайних кольорово-оптичних і фактурних ефектів, змінити напрямок руху фарби, що теж додає особливої технічності живопису.

Перший етап у створенні картини – виконання підмальовку: Було випробувано безліч варіацій ескізів та нарисів, які були виконані легко, лаконічно з рішенням великих мас, що згодом привело мене до остаточного рішення лінійної та тональної композиції. Це надало конкретності тональному рішенням і полегшало подальшу роботу над картиною.

Наступним етапом у роботі над дипломним полотном було виявлення основних колірних відношень відповідно до ескізу локальними плямами без детальної проробки. Вже на цьому етапі у картині намітилась основна маса світла.

Після широкої прописки на полотні було продовжено виявлення колірних відношень у більш детальному вигляді (Іл. 12). А саме, шляхом поступового

нашарування фарби були закладені дрібні плями. Потім була проведена робота над живописом окремих частин картини з урахуванням загальних тональних і колористичних відношень. Уся кольорова гама є стриманою, вирішеною у теплих золотистих пастозних кольорах, з незначними «ударами», які розцвічують але не відволікають глядача від психологічної складової живописного полотна. Була обрана саме така кольорова гамма, щоб підкреслити теплий, душевний образ людських відносин.

6. Висновки

Головне завдання художника це зображення картини в її насущному виді, втілювати нагальні питання буття, що концентрують комплекс думок, що насичує контекстний зміст живопису. За допомогою композиції, кольору, фактури, пластики мазків в живописних полотнах, художники виявляють своє уявлення та майбутні переживання, витoki якого пов'язані з традиціями та цінностями людських культур. Ці духовні скарби майстри збирають з натурних спостережень, зрисуваючи їх в образах які запам'ятовуються на завжди в пам'яті.

Сучасне образотворче мистецтво знаходиться в безперервному, бурхливому русі, в процесі безперервного творчого експерименту, через співіснування різноманітних манер і стилістики, живописних підходів до світу і тонкими нюансами світобачення. Відходячи від вражень навколишньої дійсності та надихаючись багатством українського живопису я реалізував авторське рішення теми людських почуттів та ідеї натхнення як символ руху творчості в нашому житті.

Аналогами роботи «Мое майбутнє» стали картини Мюнхе, Рембрандта, Зарецького, художників другої половини ХХ ст. - Казанцева, Яблонська, та багато сучасних митців.

7. Список літератури

1. Кирцер Ю.М. Рисунок и живопись. - М.: Высшая школа, 1998. – 272с.
2. Котова Е. Глаз и законы красоты // Искусство. 1966. № 12. С.23-29.
3. Жегин Л. Язык живописного произведения. М.: «Художественное восприятие», «Наука»,1971. 193 с.
4. Лосев А. Проблема символа и реалистическое искусство. М.: Искусство, 1976. 235 с.
5. Андрей Мыльников // Авт. вступ. ст. К. К. Сазонова. Л.: Аврора, 1977.
6. Зайцев А. Наука о цвете и живопись. М.: Искусство, 1986. 158 с.
7. Матюшин М. Справочник по цвету. Закономерности изменения цветовых сочетаний. – М.: Д. Аронов, 2007. – 72 с.
8. Ельшевская Г. В Модель и образ: Концепция личности в русском и советском живописном портрете. – М.: Советский художник, 1986. – 216 с.9.
10. Коровкевич С. Анализ картины. Л.: «Знание», 1975. 60 с.11. Леонард Кемпбелл Тейлор // (1874 – 1969) // <https://www.maconnal-mason.com/artist-detail/240545/leonard-campbell-taylor>
12. Никифоров Б. Путь к картине. М.: Искусство, 1971. 142 с.
13. Турчин В.С. Окно: форма, пространство, образ // ДИ СССР. 1972. №8
14. Миронова Л. Цветоведение. Минск: «Вицца школа», 1984. 289 с.
15. https://artchive.ru/artists/10548~Emil%27_Mjun%27e
16. [https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B2%D1%8F%D1%82%D0%BE%D0%B5_%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_\(%D0%A0%D0%B5%D0%BC%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%82\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B2%D1%8F%D1%82%D0%BE%D0%B5_%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_(%D0%A0%D0%B5%D0%BC%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%82))
17. https://arthive.com/uk/artists/72268~Evgenij_Aleksandrovich_Kazantsev
18. <https://uartlib.org/ukrayinski-hudozhniki/pimonenko-mikola/>
19. <https://uartlib.org/ukrayinski-hudozhniki/tetyana-yablonska/>

20. <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/lyutyy/8/1925-narodyvsya-viktor-zareckyy>
21. <https://uartlib.org/ukrayynski-hudozhniki/serebryakova-zinayida/>

8. Список ілюстрацій

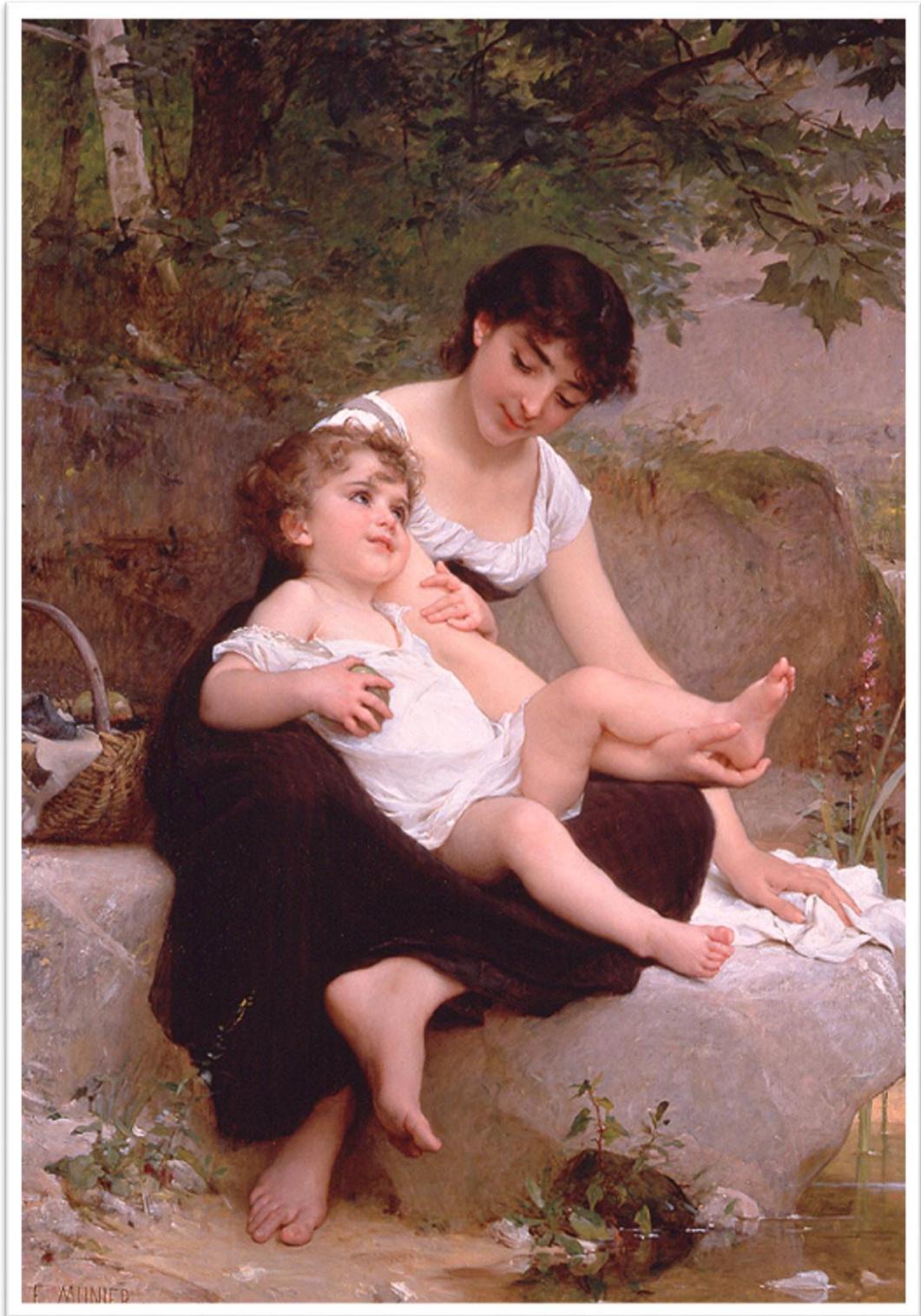
Аналоги кваліфікаційної роботи

1. Еміль Мюньє. Мати з дитиною. 1885. Полотно, олія.
2. Рембрант Харменс ван Рейн. Святе сімейство. 1645. Полотно, олія.
3. Євген Казанцев. Сім'я. 1974. Полотно, олія.
4. Лариса Кирилова. Щастя. 1987. Полотно, олія.
5. Тетяна Яблонська. Життя триває. 1970. Полотно, олія.
6. Віктор Зарецький. Творчий процес. 1990. Полотно, олія.
7. Зінаїда Серебрякова. За туалетом. Автопортрет. 1909. Полотно, олія.
8. Микола Пимоненко. Портрет дочки Ольги. 1898. Полотно, олія.

Етапи роботи над дипломною роботою «Моє майбутнє»

9. Начерк до дипломної картини «Моє майбутнє»
10. Начерк до дипломної картини «Моє майбутнє»
11. Ескіз до кваліфікаційної роботи «Моє майбутнє»
12. Ескіз до кваліфікаційної роботи «Моє майбутнє»
13. Дипломна робота «Моє майбутнє»

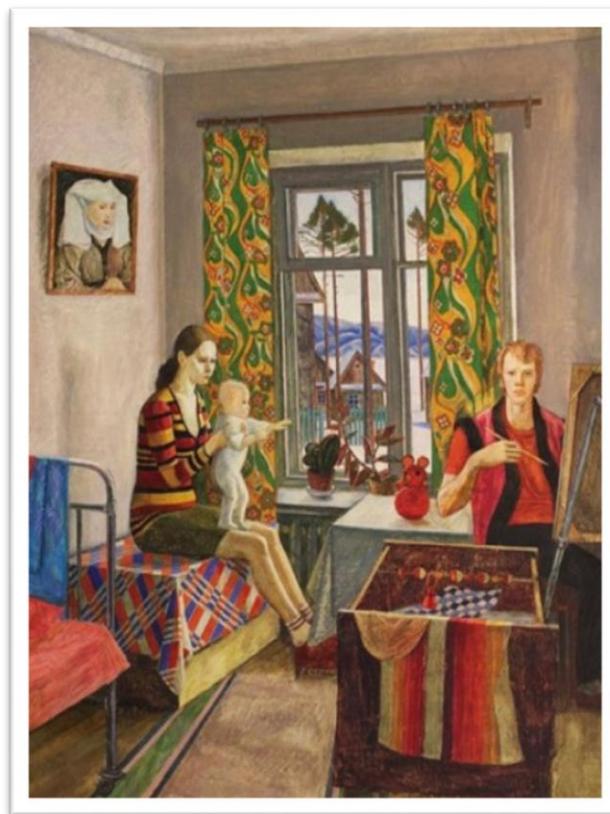
9. Ілюстративні матеріали

Іл. 1. Еміль Мюньє. Мати з дитиною. 1885. Полотно, олія.

Іл 2. Рембрант Харменс ван Рейн. Святе сімейство. 1645. Полотно, олія.

Іл 3. Євген Казанцев. Сім'я. 1974. Полотно, олія.

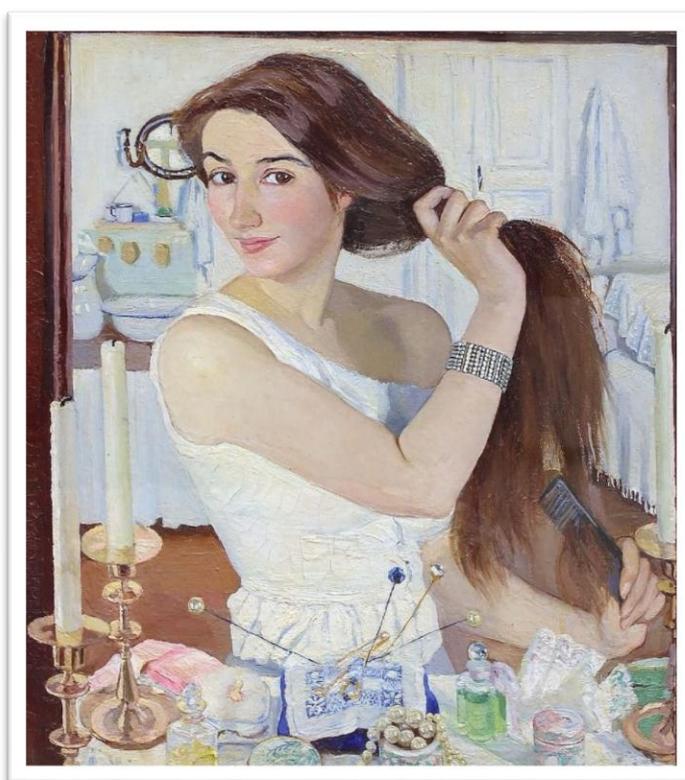
Іл 4. Лариса Кирилова. Щастя. 1987. Полотно, олія.

Іл 5. Тетяна Яблонська. Життя триває. 1970. Полотно, олія.

Іл 6. Віктор Зарецький. Творчий процес. 1990. Полотно, олія.

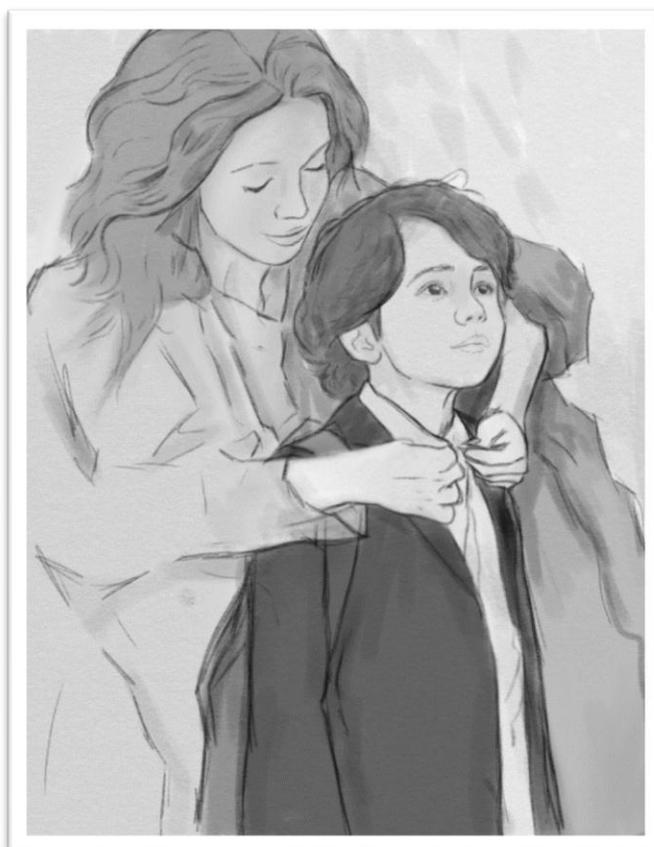
Іл 7. Зінаїда Серебрякова. За туалетом. Автопортрет. 1909. Полотно, олія.

Іл. 8. Микола Пимоненко. Портрет дочки Ольги. 1898. Полотно, олія.

Іл. 9. Начерк до дипломної картини «Моє майбутнє»

Іл. 10. Начерк до дипломної картини «Моє майбутнє»

Іл. 11. Ескіз до кваліфікаційної роботи «Моє майбутнє»

Іл. 12. Ескіз до кваліфікаційної роботи «Моє майбутнє»

Іл. 13. Дипломна робота «Мое майбутнє»